

İKİNCİ DİL EDİNİMİ ÜZERİNE YAPILAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Esra Nur TİRYAKI¹ Furkan Can SOYBAL²

Makale Bilgisi	Özet
DOI: 10.35452/caless.2021.2	
Anahtar Kelimeler Dil Edinimi İkinci Dil Edinimi İkinci Dil Edinimi Öğretimi Yabancılara İkinci Dil Öğretimi Akademik Çalışmalar	Bu çalışmada, 1994-2020 yılları arasında ikinci dil edinimi üzerine yapılan akademik çalışmaların çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerine Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi (YÖKTEZ) ve Google Akademik veri tabanları üzerinden tarama yapılarak ulaşılmıştır. Tarama sonucunda Türkçe olmak kaydıyla ikinci dil edinimi üzerine yapılmış 44 teze ve 26 makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre son yıllarda ikinci dil edinimi üzerine yapılan çalışmalarda artış görülmüştür. Bu artış oranı lisansüstü çalışmalarda %80, makale düzeyinde ise %50 oranında gerçekleşmiştir. İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda yüksek lisans tezleri ağırlık kazanmıştır. Tezlerin hazırlandığı üniversiteler incelendiğinde en fazla tezin Hacettepe Üniversitesi (f=9) bünyesinde olduğu, çalışma yapılan enstitülerde ise en fazla tezin eğitim bilimleri enstitüsünde (f=20) yapıldığı belirlenmiştir. İncelenen tezlerin ana bilim dallarına göre oranına bakıldığında ilk sırada Türkçe eğitimi ana bilim dalı (f=11) yer almaktadır. Tezlerde 9 ayrı hedef kitle üzerinde, makalelerde ise 8 ayrı hedef kitle üzerinde çalışılmıştır. Tezlerde en çok çalışılan hedef kitlenin yabancı uyruklu öğrenciler (f=14), makalelerde ise ders kitapları (f=12) olduğu saptanmıştır. Söz konusu çalışmalar araştırma yöntemlerine göre incelendiğinde tezlerde (f=24) ve makalelerde (f=18) en çok nitel araştırma yönteminde çalışıldığı saptanmıştır. Çalışmaların diğer öğrenme alanları ile ilişkisine bakıldığında en çok dil bilgisi (%41) alanında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonunda ikinci dil edinimi üzerine yapılan çalışmaların diğer alanlara oranla daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Gönderim Tarihi: 02.02.2021 Kabul Tarihi: 17.04.2021 Yayın Tarihi: 27.06.2021	

EVALUATION OF ACADEMIC STUDIES ON SECOND LANGUAGE ACQUISITION

Article Info	Abstract
DOI: 10.35452/caless.2021.2	
Keywords Language Acquisition Second Language Acquisition Teaching Second Language Acquisition Second Language Teaching to Foreigners Academic Researchs	In this study, it was aimed to evaluate the academic studies on second language acquisition carried out between 1994 and 2020 according to various variables. In line with this, the document analysis model, one of the qualitative research methods, was used in the research. The data of the research were obtained by scanning the databases of the National Thesis Centre of the Higher Education Council (YÖKTEZ) and Google Academic. As a result of the search, 44 theses and 26 articles on second language acquisition provided in Turkish were reached. The obtained data were analysed by content analysis method and put into tables. According to the findings, there has been an increase in studies on second language acquisition in recent years. This increase rate has been 80% in postgraduate studies and 50% at the article level. Postgraduate theses have gained importance in postgraduate studies on second language acquisition. When the universities where the theses were prepared were examined, it was determined that the greatest number of theses exists within the body of Hacettepe University (f=9), and the institute of educational sciences (f=20) has the highest number of theses among the institutes where the study was conducted. Considering the ratio of the examined theses according to the majors, Turkish education major (f=11) takes the first place. 9 different target groups were studied in the theses and 8 different target groups were studied in the articles. It was determined that the most studied target group was foreign students (f=14) in theses, while it was the source (f=12) in articles. When the relevant studies were examined according to research methods, it was found that the theses (f=24) and articles (f=18) were studied mostly by qualitative research method. Given the relationship of the studies with other learning domains, it was concluded that the studies were mostly in the field of grammar (41%). As a result, it has been found that studies on second language acquisition are fewer compared to other fields.
Received: 02.02.2021 Accepted: 17.04.2021 Published: 27.06.2021	

APA'ya göre alıntılama: Tiryaki, E. N. ve Soybal, F.C. (2021). İkinci dil edinimi üzerine yapılan akademik çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Dil, Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar Dergisi (CALESS)*, 3 (1), 38-56.

Cited as APA: Tiryaki, E. N. & Soybal, F.C. (2021). Evaluation of academic studies on second language acquisition. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences (CALESS)*, 3 (1), 38-56.

¹ Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkiye, etiryaki@mku.edu.tr

² Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkiye, frkncnsybl@hotmail.com

Extended Abstract

Introduction

Language is a means of expressing people's stances and thoughts against life. It is a structure that has its own rules that allow the person to communicate with his outer world. Akarsu (1998:88-89) expressed this issue as follows: "The literature, philosophy, art, technique of the society, as well as the whole culture, thoughts, understanding, customs and traditions are in a commitment to language, they cannot be separated from language". As can be seen in many of the definitions on language, language and culture are evaluated in a close relationship and dealt with together. "Language is an institution that cannot be considered separate from people and society, is related to all fields such as science, art, technique and culture, and at the same time creates them" (Aksan, 1998:11). Language ability is an innate feature in every human being. Later, with the educational processes, this concept turns into language awareness. Language acquisition is a concept that develops with language ability. Every individual learns the language in his / her environment spontaneously. Krashen (1981; cited in Plane, 2016:67) language acquisition is formed by the accumulation of meaningful messages that "the native language or the target language learner receives without being aware of it and not in any defensive position against the language. Grammar rules and boring language rules are not needed for language acquisition ". The important thing in this process is to compare the child with the right inputs and to reinforce the outputs. In the rapidly developing and changing world in the 21st century, language acquisition and learning has moved to a different dimension with technological developments. A different perspective of the area of this study aimed at assessing second language in the context of graduate theses and academic work done in Turkey is expected to bring. The first part of the study was carried out for postgraduate research. "Postgraduate education is the highest level of education program that can be taken, which allows a student who has a bachelor's degree or a bachelor's degree to specialize in the field of interest by doing a master's or doctorate degree." (Coşkun, Dündar & Parlak, 2014:378). The institutions where postgraduate education and research are carried out are universities. Studies carried out in the affiliated departments are shared in various databases and contribute to the relevant field. "Universities are the most important institutions that ensure the production of scientific knowledge and social development. Postgraduate trainings are trainings that contribute to the production of knowledge and support the research direction of universities."(Alkan, 2014: 42). The first part of the study is about graduate research and the second part is for academic studies at the article level.

Method

In this study, in which academic studies on second language acquisition were examined according to various variables, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. In this study, in which academic studies on second language acquisition were examined according to various variables, the thesis data were obtained from the database of YÖK National Thesis Center. The scans applied cover the theses made between 1994-2020. The keywords used in accessing the theses were determined as "Second Language", "Second Language Acquisition" "" Teaching Second Language Acquisition "and" Teaching Second Language to Foreigners "and separate scans were carried out. As a result of the scanning, 44 Turkish theses on second language acquisition between 1994-2020 were reached. These theses, which were examined according to the determined variables, were first processed into the Excel program in terms of name, year, university, degree, institute, department, target audience, research method and learning areas, and then transformed into tables in the relevant fields. Turkish articles on second language acquisition were accessed through the Google Academic database. In the search where the key concepts remained the same, 26 Turkish articles were reached between 1994 and 2020, and the process applied to the scanned theses was also carried out on the articles and then transformed into tables in the relevant fields.

For the analysis of the obtained data, "Thesis Evaluation Form" and "Article Evaluation Form" were developed by the researchers, and the data obtained were processed separately by more than one researcher to ensure coder consistency. The data processed in the data evaluation form were analyzed

by content analysis. "Content analysis is used to express any qualitative data reduction and interpretation attempts to determine the basic consistencies and meanings by taking the qualitative material that is voluminous." (Patton, 2014, p.453). The results regarding the data encoded according to the analysis units are presented in a descriptive way in the findings section.

Findings

According to the results of the research, postgraduate studies and article research have increased in the context of second language acquisition in recent years. As a matter of fact, this rate of increase was 80% in postgraduate studies between 2016-2020 and 50% in article studies between the same years.

When the universities where the most theses were prepared are examined, respectively; Hacettepe University, Ankara University, Çanakkale Onsekiz Mart University and Marmara University. The reason for this may be that they have the infrastructure and relevant departments where theoretical and applied studies can be carried out for a long time. It has been determined that the institutes with the most postgraduate theses are the Institute of Social Sciences, the Institute of Educational Sciences and the Institute of Turkic Studies, respectively.

When these studies are examined according to departments, the most researched departments are; It was concluded that there are Turkish Education Department, Turkic Studies Department, Turkish and Social Sciences Education Department and Linguistics Department.

In the theses made in this area, it has been seen that 9 different target groups are studied. Accordingly, the target audiences with the most studies are; It has been determined that there are foreign students, preschool students, teachers, undergraduate students and textbooks. In the articles, it was seen that 8 different target groups were worked on and the target groups with the most work were respectively; it has been concluded that the textbook includes high school students, foreign students and undergraduate students.

The most used research methods in the examined theses and articles, respectively; It has been concluded that it is a qualitative research method, quantitative research method and mixed research method. These results show that qualitative studies have gained importance on "second language acquisition".

When the results regarding the relationship of these academic studies with other learning areas are examined, the most emphasized learning areas are; It was concluded that there are grammar, writing skills, reading skills, speaking skills, vocabulary and vocabulary teaching.

Results and Discussion

In studies on second language acquisition, it has been observed that master's theses have gained weight. In this aspect, the result of the study is that Turkmen (2018); It is in line with the results that Coşkun and Çiftçi (2017) reached with the examination of academic studies prepared within the scope of teaching Turkish to foreigners.

According to these results, it can be said that the subject of "second language acquisition" is developing and it is an area where different institutes have taken up research. In the Çelebi, Ergül, Usta, and Mutlu (2019) study, it was stated that most of the postgraduate theses ($f = 46 / 83.6\%$) in the field of teaching Turkish to foreigners were prepared within the Institute of Educational Sciences; He concluded that the theses prepared within the social sciences institute are represented with a percentage of 16.4. In addition, in the results obtained by Turkmen (2018), it was determined that most of the studies ($f = 142 / 50.71\%$) were carried out in the educational sciences institute. The study results are in contrast in this regard. In Özçakmak's (2017) study, 54% of the postgraduate theses on Turkish education are in contrast with the results of Turkish Education in the main disciplines, and 46% are out of these departments.

These results show that qualitative research has gained importance on "second language acquisition". It can be said that the reason for this is the explanation of the existing situations in this subject. It is seen that similar results have been obtained in other studies conducted in the field. This result of the study is more of the descriptive studies that Büyükkız (2014) and Turkmen (2018) reached with the evaluations of the postgraduate theses prepared within the scope of teaching Turkish to foreigners and the scientific methods used; It is similar to the result that experimental studies have less rates. According to these results, it can be said that studies on "second language acquisition" have a limited relationship with other learning areas and should be diversified.

1. Giriş

Dil, kişilerin hayata karşı duruşlarını, düşüncelerini ifade etme aracıdır. Kişinin dış dünyası ile iletişim kurmasını sağlayan kendine ait kuralları olan bir yapıdır. Bu konuyu Akarsu (1998: 88-89) şöyle dile getirmiştir: "Toplumun edebiyatı, felsefesi, sanatı, tekniği ile birlikte bütün kültürü, düşünceleri, kavrayış biçimi, töre ve gelenekleri dille bir bağlılık içindedirler, dilden ayrılamazlar." Dil üzerine yapılan tanımların birçoğunda görüleceği üzere dil ile kültür sıkı bir ilişki içerisinde değerlendirilmekte ve birlikte ele alınmaktadır.

"Dil insan ve toplumdaki ayrı düşünülmemeyecek, bilim, sanat, teknik, kültür gibi bütün alanlarla ilgisi bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur" (Aksan, 1998: 11). İnsan edinmiş olduğu ana dili sayesinde kendi kültürünü tanımakta ve aynı zamanda onun taşıyıcısı olmaktadır. Bu taşıma işlemi dilin çeşitli kullanım alanlarından kaynaklı olarak kişiler arası olabileceği gibi kişi-toplum arasında da olabilmektedir.

Dil ile kültür arasındaki ilişki sadece ana dili ediniminde karşımıza çıkmamaktadır. İkinci dil ediniminde de karşımıza çıkan dil-kültür ilişkisini, ikinci dil üzerine yapılan tanımlar da doğrular niteliktedir.

Dil yetisi, her insanda bulunan ve doğuştan gelen bir özelliktir. Daha sonra eğitim süreçleri ile bu kavram dil farkındalığına dönüşür. Dil edinimi, dil yetisiyle birlikte gelişen bir kavramdır. Her birey bulunduğu ortamdaki dili kendiliğinden öğrenir. Krashen'e göre (1981'den akt. Uçak, 2016: 67) dil edinimi ana dili veya hedef dili öğrenen kişinin farkında olmadan ve dile karşı herhangi bir savunma pozisyonunda değilken aldığı anlamlı mesajların birikimiyle oluşur. Dil edinimi için dil bilgisi kurallarına ve sıkıcı dil kurallarına ihtiyaç yoktur. Bu süreçte önemli olan çocuğu doğru girdilerle karşılaştırmak ve çıktılarını pekiştirebilmektir.

21.yüzyılda hızla gelişen ve değişen dünyada teknolojik gelişmelerle dil edinimi ve öğrenimi farklı bir boyuta taşınmıştır. Bu boyutta artık her birey dünyada istediği dili edinmekte, buna göre kendini geliştirebilmektedir. İnsan ekonomik, sosyal gibi nedenlerle içerisinde bulunduğu, etkileşimde olduğu hedef dili; kullanma, edinme ve benzeri uygulamalara gereksinim duymaktadır. Uzaktan dil öğretim programları ve yazılımları kişilere ikinci bir dil edinimi olanağı sunmaktadır. Bu bağlamda son yıllarda dil öğretim ve öğrenim olanaklarını da iyileştiren gelişmeler sayesinde ikinci dil, ikinci dil edinimi gibi kavramların bu alandaki hareketliliğinin önem kazandığı söylenebilir. Dil öğrenimi ile birlikte sorgulama, eleştirel düşünme, sınıflama gibi üst

düzyer bilişsel beceriler gelişmektedir. Bundan dolayı zihin gelişimine olumlu katkı sağlayan dil edinimi kişiyi birçok alanda üst sıralara taşır.

Alanyazında ikinci dil terimi üzerine yapılmış tanımlara bakıldığında çeşitli görüşlerin hâkim olduğu görülmektedir. Oruç'un (2016: 283) ikinci dil için "Kişinin ana dili yanında ana dili ile beraber konuşabildiği bir dildir. İkinci dil yabancı dil kavramından farklıdır. İkinci dil günlük kullanım için gerekliyse, ikinci dili kullanan kişi, yaşadığı ülkenin dilini kullanıyorsa ve de ailesinin bazı fertleri bu dili konuşuyorsa ancak o zaman ikinci dil söz konusu olur." ifadelerini kullandığı bağlamdan hareketle ikinci dil ile yabancı dil kavramının farklı olduğu ve hedef dilin ikinci dil kapsamında değerlendirilebilmesi için bazı koşulların sağlanması gerektiği söylenebilir. Ayrıca Peçenek'e göre (2014: 7) ikinci dil edinimi "Bireylerin, anadillerinin (birinci dil) ardından hedef bir dili edinmelerine/öğrenmelerine ilişkin kuramsal ve görgül çalışmaları içeren bir araştırma alanıdır, bu araştırma alanının çalışma konusu ikinci dil edinimidir/öğrenimidir. İkinci Dil Edinimi 1) bireylerin ikinci bir dil dizgesini nasıl öğrendiklerini araştıran akademik bir alanı, 2) ikinci dil dizgesini öğrenim sürecini tanımlar." Görüleceği üzere ikinci dil edinimi aynı zamanda bir süreci ve bir alanı karşılamaktadır. Birey hedef dili bir süreç içerisinde edinirken yaptığı bu iş ise bir alan çerçevesinde incelenmektedir.

Yabancı dil kavramı ile karıştırılan bu kavramda, ikinci dilin varlığından söz edilebilmesi için hedef dilin kullanım alanlarının da birtakım özellikleri sağlaması gerekmektedir. İkinci dil edinimi ana dilden sonra eğitim, iş hayatı ve diğer bazı amaçlar doğrultusunda öğrenilen "ilave dil" diye de anlandırılan dildir (Özüdoğru ve Dilman, 2014). İkinci dil edinimi ana dil gibi her iki dilin becerilerini yerine getirmektir. "İkinci dil geniş anlamda, kişinin ana dilinden sonra öğrendiği herhangi bir dildir. Bununla birlikte, yabancı dil terimiyle karşıt olarak kullanıldığında, daha dar anlamıyla, belirli bir ülkede veya bölgede onu kullanan birçok kişinin birinci dili olmamasına rağmen temel rol oynayan dili ifade etmektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki göçmenler tarafından İngilizcenin öğrenimi veya Katalonya'daki İspanyolca konuşurları tarafından Katalancanın öğrenimi, (yabancı değil) ikinci dil öğrenimi durumlarıdır; çünkü bu diller, belirtilen toplumlarda hayatı devam ettirebilmek için gereklidir" (Durmuş, 2018: 183). Bir başka açıklamada ise Vanpatten ve Benati (2015'den akt. Çiftçi, 2019) "Dil öğretiminde hedef dil, bu dilin konuşulduğu ortamda öğrenildiğinde -meselâ İngilizcenin İngiltere'de öğrenilmesi- ikinci dil konumunda, bu dilin konuşulmadığı ortamlarda, özellikle de sınıf ortamında -meselâ, Türkiye'de Almanca öğrenimi- öğrenildiğinde ise yabancı dil konumunda ele alınmaktadır." şeklinde ifade etmiştir. Ülkemizde bulunma durumları

göz önüne alındığında Suriyeli öğrenciler için Türkçe, ikinci dildir ve zaman içerisinde iki dillilik olgusunu meydana getirecektir. Örnekler üzerinde görüldüğü üzere kullanım alanları, ihtiyaçları göz önüne alındığında yabancı dilden farklı olarak ikinci dilin, içerisinde bulunan kültürde uzun süreli bir birikim ve yaşam standardı sağlanması amacıyla edinildiği söylenebilir.

Yabancı dilden öğretim ve öğrenim noktasında da farklılıklar gösteren ikinci dil edinimi, bu alanda kendine özgü birtakım dinamikler barındırmaktadır. "İkinci dil kazanılması, yabancı dil dersi araştırmalarından bir bakıma ayrı ele alınmamakla birlikte, ikinci dilin mutlaka ders yoluyla öğrenilmeyeceği de bir gerçektir. İkinci dil doğal yoldan, yani çevre ile iletişim yoluyla da kazanılmaktadır"(Tokdemir, 1999: 22). İkinci dil edinimi hedef dil ile kurulacak olan her türlü etkileşimsel süreç sonrasında da kazanılabileceği gibi planlanmış süreçler sonrasında da kazanılabilmektedir. "İkinci Dil Edinimi, doğal iletişim bağlamlarında gerçekleşen biçimsel olmayan ikinci dil öğrenimini/edinimini, biçimsel eğitim ortamlarında gerçekleşen biçimsel ikinci dil öğrenimini/edinimini, sözü edilen bu ortam ve koşulların bir bileşimini içeren ikinci dil öğrenimini/edinimini içerir"(Peçenek, 2014: 8). Birey ister biçimsel olarak isterse biçimsel olmadan kazandığı ikinci dil edinimi sayesinde hedef dilin ait olduğu kültürü anlamlandırmaktadır. İkinci dil edinimi sayesinde insan kültürel olarak etkileşime girdiği toplumun özelliklerini idrak edebilme, yaşanılanları anlayabilme, gerekli etkileşimleri ve iletişimleri sağlayabilme, kendisini de ihtiyacına göre açıklayabilme fırsatı bulmaktadır. Dili bir pencereye benzetecek olursak birey dışarıda olup bitenleri bu pencere sayesinde farklı açılardan deneyimleme şansı bulmaktadır.

İkinci dilin öğrenilmesi sonrasında kişi hedef dildeki işlemleri kolaylıkla yürütebilir bunun sonucunda ise ikinci dilden faydalanmış olur. "İkinci dil öğrencilerinin, günlük hayatta karşılaştıkları güçlükler, hayatlarını sürdürebilmeleri için resmî kurumlar veya önemli işlerle ilgili yapmaları gerekenlere dair öğreticilere yönelttikleri destek taleplerine karşılık bu durum yabancı dil konuşurları için çok daha az geçerlidir. Bu yönüyle ikinci dil öğrencileri için öğreticiler, bir bakıma topluma uyum konusunda danışmanlık yapmakta, bu süreçlerde engelleri aşma konusunda onlara destek olmaktadır"(Durmuş, 2018: 185). İkinci dil bu yönüyle düşünüldüğü zaman bireylerin toplum içerisinde birçok alandaki beklentilerini karşılayabilmekte, onların gündelik hayatlarındaki ihtiyaçlarına cevap verebilmektedir.

Dünya üzerinde özellikle çok dilli ülkelerde karşımıza çıkan ikinci dil ve ikinci dil edinimi kavramları, toplumun bağlı buldukları sosyo-ekonomik çevredeki kullanımından doğmuştur. 21. yüzyılda ülkemizde ve dünyada bilim, kültür, sanat ve teknolojideki hızlı gelişmeler etkisini dilde, dilbiliminde ve edebiyat alanlarında da

göstermektedir. Bu gelişmelerin sunmuş olduğu imkanlar sayesinde dil öğretim olanaklarında da artış görülmektedir. İkinci dil ve ikinci dil edinimi kavramları üzerine yapılan çalışmalarda bu gelişmelerin ne derecede hâkimiyet kurduğu merak konusu olmaktadır.

Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin ve akademik çalışmaların ikinci dil bağlamında değerlendirilmesini hedefleyen bu çalışmanın alana farklı bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

Çalışmanın ilk bölümü lisansüstü araştırmalara yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. “Lisansüstü eğitim, lisans derecesi almış veya lisans diploması alan öğrencinin ilgi duyduğu bilim dalında yüksek lisans veya doktora öğrenimi yaparak uzmanlaşma imkânı veren, alınabilecek en üst eğitim programı seviyesidir” (Coşkun, Dünder ve Parlak, 2014: 378). Lisansüstü eğitimlerin ve araştırmaların gerçekleştirildiği kurumlar üniversitelerdir. Bağlı bölümlerde gerçekleştirilen çalışmalar çeşitli veri tabanlarında paylaşarak ilgili alana katkı sağlamaktadır. “Bilimsel bilginin üretilmesini ve toplumsal gelişmeyi sağlayan en önemli kurumlar üniversitelerdir. Lisansüstü eğitimler bilgi üretimine katkı sağlayan ve üniversitelerin araştırma yönünü destekleyen eğitimlerdir” (Alkan, 2014: 42).

Çalışmanın birinci bölümü lisansüstü araştırmalara ikinci bölümü ise makale düzeyinde akademik çalışmalara yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Alt Problemler

- İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ve makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler üniversitelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler enstitülere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler anabilim dallarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler ve makaleler hedef kitlelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler ve makaleler araştırma yöntemlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ve makalelerin diğer öğrenme alanları ile ilişkisi nasıl bir dağılıma sahiptir?

2. Yöntem

İkinci dil edinimi üzerine yapılan akademik çalışmaların çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanması sürecini içermektedir. Doküman incelemesinin en önemli özelliği araştırmacı ile belge arasında, iletişim sağlamanın zorunlu olmasıdır. Dokümanın anlatmak istediği ile araştırmacının anladığı arasındaki sapma ne kadar azalır, iletişim de o kadar başarılı olur (Karasar, 2006).

2.1. Veri Toplama Süreci

İkinci dil edinimi üzerine yapılan akademik çalışmaların çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu çalışmada tez verilerine YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. Uygulanan taramalar 1994-2020 yılları arasında yapılan tezleri kapsamaktadır. Tezlere ulaşılırken kullanılan anahtar kelimeler "İkinci Dil", "İkinci Dil Edinimi" " İkinci Dil Edinimi Öğretimi" ve "Yabancılara İkinci Dil Öğretimi" olarak belirlenmiş ve ayrı ayrı taramalar gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda 1994-2020 yılları arasında ikinci dil edinimi üzerine yapılmış 44 Türkçe teze ulaşılmıştır. Belirlenen değişkenlere göre incelenen bu tezler ilk olarak Excel programına isim, yıl, üniversite, derece, enstitü, anabilim dalı, hedef kitle, araştırma yöntemi ve öğrenme alanları bakımından işlenmiş ardından ilgili alanlarda tablolara dönüştürülmüştür.

İkinci dil edinimi üzerine yapılan Türkçe makalelere ise Google Akademik veri tabanı üzerinden ulaşılmıştır. Anahtar kavramların aynı kaldığı taramada 1994-2020 yılları arasında 26 Türkçe makaleye ulaşılmış ve taranan tezlere uygulanan işlem makaleler üzerinde de gerçekleştirilmiş ardından ilgili alanlarda tablolara dönüştürülmüştür.

2.2. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analiz işlemleri için araştırmacılar tarafından "Tez Değerlendirme Formu" ve "Makale Değerlendirme Formu" geliştirilmiş, ulaşılan veriler bu formlara birden fazla araştırmacı tarafından ayrı ayrı olacak şekilde işlenerek kodlayıcı tutarlılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Veri değerlendirme formuna işlenen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. "İçerik analizi hacimli olan nitel materyali alarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik herhangi bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası girişimlerini ifade etmek için kullanılır." (Patton, 2014:453).

Analiz birimlerine göre kodlanan verilere ilişkin sonuçlar, bulgular bölümünde betimsel şekilde sunulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde 1994-2020 yılları arasında ikinci dil edinimi üzerine yapılan akademik çalışmalar yılları, dereceleri, üniversiteleri, enstitüleri, anabilim dalları, hedef kitleleri, araştırma yöntemleri ve öğrenme alanları açısından incelenmiş olup ulaşılan sonuçlar tablolar ve grafikler halinde sunulmuştur.

3.1. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemde belirtilen “İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ve makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

	Yüksek Lisans Tezi		Doktora Tezi		Toplam		Makale	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1994-2005	1	3	1	11,11	2	5	3	12
2006-2010	6	17	2	22,22	8	18	3	12
2011-2015	9	26	2	22,22	11	25	7	27
2016-2020	19	54	4	44,44	23	52	13	50
Toplam	35	100	9	100	44	100	26	100

Tablo 1 incelendiğinde, 1994-2005 arasında yapılan tezlerin sayısının 2 olduğu bu tezlerin 1 tanesinin yüksek lisans, 1 tanesinin de doktora tezi olduğu; 2006-2010 yılları arasında yapılan 8 tezin 6 (%75) tanesinin yüksek lisans, 2 (%25) tanesinin doktora tezi olduğu; 2011-2015 yılları arasında yapılan 11 tezin 9 (%82) tanesinin yüksek lisans, 2 (%18) tanesinin de doktora tezi olduğu görülmektedir. 2016-2020 yılları arasındaki yapılan tezler incelendiğinde ise yapılan 23 tezin 19 (%80) tanesinin yüksek lisans, 4 (%20) tanesinin de doktora tezi olduğu ifade edilmektedir. Tabloda da görüleceği üzere son yıllarda (2016-2020) ikinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların ağırlık kazandığı saptanmıştır. Ayrıca 44 tezin 35 (%80) tanesinin yüksek lisans tezi olduğu, geriye kalan 9 (%20) tezin ise doktora tezi olduğu görülmektedir. İkinci dil edinimi üzerine yapılan çalışmalarda yüksek lisans tezlerinin ağırlık kazandığı söylenebilir. İkinci dil edinimi üzerine 1994-2005 yılları arasında yapılan

makalelerin sayısının ise 3 (%12), 2006-2010 yılları arasında yapılan çalışmaların 3 (%12) olduğu görülmektedir. 2011-2015 yılları arasına gelindiğinde ise bu sayı 7 (%27) olarak görülmektedir. Son yıllar olarak nitelendirebileceğimiz 2016-2020 yılları arasında ise yapılan çalışmaların sayısı önceki dönemlere göre artış göstererek 13 (%50) olarak saptanmıştır. Bu bulgulara göre lisansüstü çalışmalar ve makale araştırmaları ikinci dil edinimi bağlamında son yıllarda artışa geçmiştir.

3.2. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminde belirtilen “İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler üniversitelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
1.Hacettepe Üniversitesi	6	3	9	20
2.Ankara Üniversitesi	3	3	6	14
3.Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	5	0	5	11
4.Marmara Üniversitesi	3	0	3	7
5.Gazi Üniversitesi	1	1	2	5
6.Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	0	2	5
7.Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	0	2	5
8.Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	0	1	2
9.Pamukkale Üniversitesi	1	0	1	2
10.Yıldız Teknik Üniversitesi	1	0	1	2
11.Dicle Üniversitesi	1	0	1	2
12.Bursa Uludağ Üniversitesi	1	0	1	2

Üniversiteler	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
13.Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	0	1	2
14.Bartın Üniversitesi	1	0	1	2
15.Trakya Üniversitesi	1	0	1	2
16.Selçuk Üniversitesi	0	1	1	2
17.İnönü Üniversitesi	0	1	1	2
18.Çukurova Üniversitesi	1	0	1	2
19.Fırat Üniversitesi	1	0	1	2
20.Dokuz Eylül Üniversitesi	1	0	1	2
21.Anadolu Üniversitesi	1	0	1	2
22.İstanbul Üniversitesi	1	0	1	2
Toplam	35	9	44	%100

Tablo 2'ye göre ikinci dil edinimi üzerine hazırlanan 44 tezin 22 farklı üniversitede yapıldığı görülmektedir. En fazla tezin hazırlandığı üniversitelerin ise Hacettepe Üniversitesi (f=9), Ankara Üniversitesi (f=6), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (f=5) ve Marmara Üniversitesi (f=3) olduğu görülmektedir.

3.3. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemde belirtilen "İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin enstitülere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?" sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Yıllar	Sosyal Bilimler Enstitüsü		Eğitim Bilimleri Enstitüsü		Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1994-2005	2	12	0	-	0	-
2006-2010	5	29	3	15	0	-
2011-2015	4	24	7	35	0	-
2016-2020	6	35	10	50	7	100
Toplam	17	100	20	100	7	100

Tablo 3'e bakıldığında, ikinci dil edinimi üzerine yapılan tezlerin 1994-2005 yılları arasındaki sayısının 2 (%12) olduğu ve bu tezlerin Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırlandığı; 2006-2010 yılları arasında bu sayı 8 olarak belirtilirken bu tezlerin 5 tanesinin Sosyal Bilimler Enstitüsü, 3 tanesinin ise Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde hazırlandığı görülmektedir. 2011-2015 yılları arasında yapılan 11 tez çalışmasının 4 tanesinin Sosyal Bilimler Enstitüsü, 7 tanesinin ise Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde hazırlandığı görülmektedir. 2016-2020 yılları arasında yapılan toplam 23 tez olduğu, bu tezlerin 6 tanesinin Sosyal Bilimler Enstitüsü, 10 tanesinin Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve 7 tanesinin Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü bünyesinde hazırlandığı ifade edilmektedir. Sayıların toplamına bakıldığında ise Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde 17, Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde 20 ve Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü bünyesinde 7 olmak üzere toplam 44 tez karşımıza çıkmaktadır.

3.4. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemde belirtilen "İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?" sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalları	f	%
1. Türkçe Eğitimi ABD	11	25
2. Türkiyat Araştırmaları ABD	7	16
3. Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD	4	9
4. Dilbilim Anabilim Dalı	4	9
5. Yabancı Diller Eğitimi ABD	2	5
6. İlköğretim ABD	2	5
7. Dil Bilimleri ve Kültür Araştırmaları ABD	1	2
8. Kürt Dili ve Kültürü ABD	1	2
9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ABD	1	2
10. Temel Eğitim ABD	1	2
11. Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi ABD	1	2
12. Okul Öncesi Eğitimi ABD	1	2
13. Eğitim Bilimleri ABD	1	2
14. Batı Dilleri ve Edebiyatları ABD	1	2
15. Genel Dilbilim ABD	1	2
16. Fransız Dili Eğitimi ABD	1	2
17. Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi ABD	1	2
18. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi ABD	1	2
19. Belirtilmemiş	2	5
Toplam	44	100

Tablo 4'e bakıldığında ikinci edinimi üzerine yapılan tezlerin anabilim dallarına ilişkin veriler görülmektedir. Buna göre ikinci dil edinimi üzerine yapılan tezlerin 19 farklı anabilim dalı bünyesinde oluşturulduğu görülmektedir. Bu çalışmaların en fazla Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (f=11), Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı (f=7), Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı (f=4) ve Dilbilim Anabilim Dalı (f=4) bünyesinde gerçekleştiği görülmektedir.

3.5. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Hedef Kitlelere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt probleminde belirtilen “İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler ve makaleler hedef kitlelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Tezlerin ve Makalelerin Hedef Kitlelerine Göre Dağılımı

Tezlerin Hedef Kitleleri	f	%	Makalelerin Hedef Kitleleri	f	%
Yabancı Uyruklu Öğrenciler	14	32	Ders Kitabı	12	46
Okulöncesi Öğrenciler	7	16	Lise Öğrencileri	3	12
Öğretmenler	7	16	Yabancı Uyruklu Öğrenci	3	12
Lisans Öğrencileri	6	14	Lisans Öğrencileri	3	12
Ders Kitabı	4	9	Öğretmenler	2	8
İlköğretim Öğrencileri	2	5	Okulöncesi Öğrenciler	1	4
Lisansüstü	2	5	Lisans ve Lisansüstü	1	4
Öğretmen ve Öğrenci	1	2	Ölçek Geliştirme Çalışması	1	4
Lise Öğrencileri	1	2			
Toplam	44	100		26	100

Tablo 5’e göre ikinci dil edinimi üzerine yapılan tezlerde 9 ayrı hedef kitle üzerinde çalışıldığı görülmektedir. Buna göre en çok çalışma yapılan hedef kitlelerin, Yabancı Uyruklu Öğrenciler (f=14), Okulöncesi Öğrenciler (f=7), Öğretmenler (f=7), Lisans Öğrencileri (f=6) ve Ders Kitabı (f=4) olduğu görülmektedir.

Ayrıca ikinci dil edinimi üzerine yapılan makalelerde ise 8 ayrı hedef kitle üzerinde çalışıldığı görülmektedir. Buna göre en çok çalışma yapılan hedef kitlelerin, Ders Kitabı (f=12), Lise Öğrencileri (f=3), Yabancı Uyruklu Öğrenciler (f=3) ve Lisans Öğrencileri (f=3) olduğu görülmektedir.

3.6. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt probleminde belirtilen “İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezler ve makaleler araştırma modellerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Tezlerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımı

Tezler	Yöntemler	f	%	Makale Yöntemleri	f	%
Yüksek Lisans Tezleri	Nicel Araştırma	10	29			
	Nitel Araştırma	21	60	Nitel Araştırma	18	69
	Karma Araştırma	4	11			
	Toplam	35	100			
Doktora Tezleri	Nicel Araştırma	3	33,33			
	Nitel Araştırma	3	33,33	Nicel Araştırma	7	27
	Karma Araştırma	3	33,33			
	Toplam	9	100			
Genel Toplam	Nicel Araştırma	13	35			
	Nitel Araştırma	24	55	Karma Araştırma	1	4
	Karma Araştırma	7	15			
Toplam		44	100		26	100

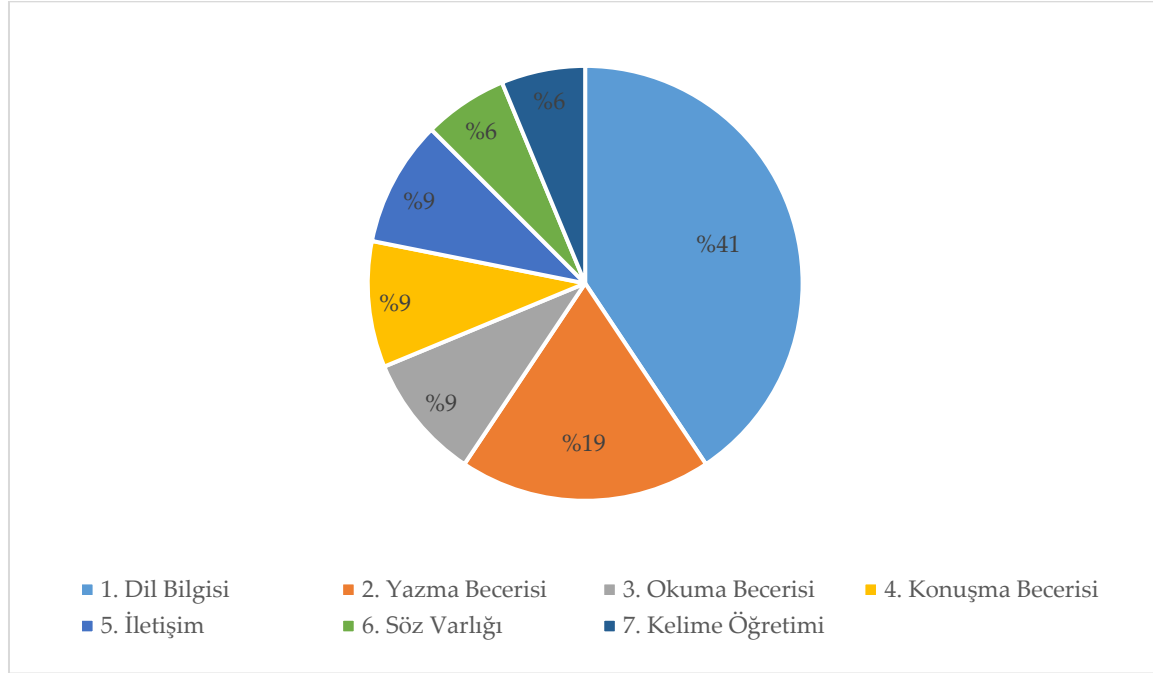
Tablo 6’da ikinci dil edinimi üzerine yapılan tezlerin araştırma modellerine göre dağılımı gösterilmektedir. Buna göre 35 yüksek lisans tezinin 10 (%29) tanesi nicel araştırma modeli, 21 (%60) tanesi nitel araştırma modeli ve 4 (%11) tanesi karma araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. 9 doktora tezinin 3 (%33) tanesi nicel araştırma modeli, 3 (%33) tanesi nitel araştırma modeli ve 3 (%33) tanesi karma araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu tezlerin toplamına bakıldığında ise 13 (%35) tezin nicel araştırma modeli, 24 (%55) tezin nitel araştırma modeli ve 7 (%15) tezin de karma araştırma modeli kullanılarak oluşturulduğu görülmektedir.

Tabloda ayrıca ikinci dil edinimi üzerine yapılan makalelerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı gösterilmektedir. Buna göre bu alanda yapılan toplam 26 makalenin 18 (%69) tanesinin nitel araştırma yöntemi, 7 (%27) tanesinin nicel araştırma yöntemi, 1 (%4) tanesinin ise karma araştırma yöntemi bünyesinde hazırlandığı görülmektedir.

3.6. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Diğer Öğrenme Alanları İle İlişkisine Dair Bulgular

Araştırmanın yedinci alt probleminde belirtilen “İkinci dil edinimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ve makalelerin diğer öğrenme alanları ile ilişkisi nasıl bir dağılıma sahiptir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. İkinci Dil Edinimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Diğer Öğrenme Alanları ile İlişkisi

Şekil 1’de ikinci dil edinimi üzerine yapılan akademik çalışmaların diğer öğrenme alanları ile ilişkisine dair bilgiler yer almaktadır. Buna göre en çok üzerinde durulan öğrenme alanları sırasıyla; dil bilgisi (%41), yazma becerisi (%19) olmuştur. Bu öğrenme alanlarını %9 oranla okuma becerisi, konuşma becerisi, iletişim takip etmektedir. Söz varlığı ve kelime öğretimi alanlarının oranı ise %6 olarak görülmektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışma, 1994-2020 yılları arasında ikinci dil edinimi üzerine yapılan akademik çalışmaların çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre lisansüstü çalışmalar ve makale araştırmaları ikinci dil edinimi bağlamında son yıllarda artışa geçmiştir. Nitekim bu artış oranı lisansüstü çalışmalarda 2016-2020 yılları arasında %80 oranında, aynı yıllar arasındaki

makale çalışmalarında ise %50 oranında gerçekleşmiştir. Bunun sebebinin, son yıllarda ülkemizde ikinci dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin sayıca artış göstermesi olduğu söylenebilir. İkinci dil edinimi üzerine yapılan çalışmalarda yüksek lisans tezlerinin ağırlık kazandığı görülmüştür. Çalışmanın sonucu bu yönüyle Türkmen'in (2018); Çiftçi ve Coşkun'un (2017) yabancılara Türkçe öğretimi bünyesinde hazırlanmış olan akademik çalışmaların incelenmesi ile ulaşılmış oldukları sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

En fazla tezin hazırlandığı üniversiteler incelendiğinde sırasıyla; Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi olduğu görülmüştür. Bunun sebebine, uzun zamandır kuramsal ve uygulamalı çalışmaların gerçekleştirilebileceği altyapıya ve ilgili bölümlere sahip olmaları gerekçe olabilir. Lisansüstü tezlerin en fazla yapıldığı enstitülerin ise sırasıyla Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre "ikinci dil edinimi" konusunun gelişmekte olduğu ve farklı enstitülerin araştırma konusu edindiği bir alan olduğu söylenebilir. Çelebi, Ergül, Usta ve Mutlu (2019) araştırmasında ise yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki lisansüstü tezlerin büyük bir bölümünün (f=46/%83,6) eğitim bilimleri enstitüsü bünyesinde hazırlandığı; sosyal bilimler enstitüsü bünyesinde hazırlanan tezlerin ise 16,4'lük bir yüzde ile temsil edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Türkmen'in (2018) ulaşılmış olduğu sonuçlarda da çalışmaların büyük bir bölümünün (f=142/%50,71) eğitim bilimleri enstitüsünde gerçekleştirildiği saptanmıştır. Çalışma sonuçları bu bağlamda zıtlık göstermektedir.

Söz konusu çalışmalar anabilim dallarına göre incelendiğinde en fazla araştırma yapılan anabilim dallarının sırasıyla; Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı ve Dilbilim Anabilim Dalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu alanda yapılan tezlerde 9 ayrı hedef kitle üzerinde çalışıldığı görülmüştür. Buna göre en çok çalışma yapılan hedef kitlelerin sırasıyla; yabancı uyruklu öğrenciler, okulöncesi öğrenciler, öğretmenler, lisans öğrencileri ve ders kitabı olduğu saptanmıştır. Yapılan makalelerde ise 8 ayrı hedef kitle üzerinde çalışıldığı görülmüş ve en çok çalışma yapılan hedef kitlelerin sırasıyla; ders kitabı, lise öğrencileri, yabancı uyruklu öğrenciler ve lisans öğrencileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İncelenen tezlerde ve makalelerde en fazla kullanılan araştırma yöntemlerinin sırasıyla; nitel araştırma yöntemi, nicel araştırma yöntemi ve karma araştırma yöntemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar "ikinci dil edinimi" konusunda nitel araştırmaların ağırlık kazandığını göstermektedir. Bunun sebebinin bu konudaki

var olan durumların açıklanması olduğu söylenebilir. Alanda yapılmış diğer çalışmalarda da benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Çalışmanın bu sonucu Büyükkız'ın (2014) ve Türkmen'in (2018) yabancılara Türkçe öğretimi bünyesinde hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin ve kullanılan bilimsel yöntemlerin değerlendirmeleriyle ulaşılmış olduğu betimsel çalışmaların daha fazla; deneysel çalışmaların daha az orana sahip olduğu sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Söz konusu akademik çalışmaların diğer öğrenme alanları ile ilişkisine dair sonuçlar incelendiğinde en çok üzerinde durulan öğrenme alanlarının sırasıyla; dil bilgisi, yazma becerisi, okuma becerisi, konuşma becerisi, söz varlığı ve kelime öğretimi alanları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeninin öğretim sürecinde dil bilgisi ağırlıklı bir anlayışın benimsenmesi olabilir. Bu sonuçlara göre "ikinci dil edinimi" konusu üzerine gerçekleştirilen çalışmaların diğer öğrenme alanları ile ilişkisinin kısıtlı kaldığı ve çeşitlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Çalışma sonunda elde edilen sonuçlara göre günümüzde etkisini artarak hissettiren ikinci dil edinimi üzerine yapılan çalışmaların, her ne kadar son yıllarda artışa geçtiği sonucuna ulaşılsa da diğer alanlara oranla bu alandaki çalışma sayısının daha az olduğu söylenebilir. Bu alanda yapılan çalışmaların sayısının artırılmasına yönelik adımlar atılabilir, bundan sonra yapılacak çalışmalarda nicel araştırma yöntemleri tercih edilebilir. Gerçekleştirilecek olan çalışmalarda hedef kitleler çeşitlendirilerek farklı kademelere yönelebilir ve diğer öğrenme alanları ile ilişkisi genişletilerek farklı öğrenme alanlarına yönelik araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

Akarsu, B. (1998). *Dil kültür bağlantısı*. İnkılap Yayınevi.

Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim I*. Türk Dil Kurumu.

Alkan, G. (2014). Türkiye'de muhasebe alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları üzerine bir araştırma (1984-2012). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 61, 41-52. DOI: <https://doi.org/10.25095/mufad.396448>

Büyükkız, K. K. (2014). Yabancılara türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183334>

Coşkun, İ. Şahin D. ve Parlak, C. (2014). Türkiye'de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (2008-2013). *Ege Eğitim Dergisi*, 2(15), 375-396. <https://doi.org/10.12984/eed.49993>

Çelebi, C. Ergül E. Usta, B. ve Mutlu, M. (2019) Türkiye’de yabancılara türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/765220>

Çiftçi, E. (2019). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde kullanılan “yabancı uyruklu öğrenciler için Türkçe” kitabında kültür aktarımı. *XI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu 16-18 Ekim 2019 içinde*. Samsun, Türkiye.

Çiftçi, Ö. ve Coşkun, H. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların farklı değişkenlere göre tasnifi. *International Journal of Language Academy*, 5(4), 205-214. <https://doi.org/10.18033/ijla.3625>

Durmuş, M. (2018). Dil öğretiminin temel kavramları üzerine düşünceler: Yabancılara Türkçe öğretimi mi, yabancı dil veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi mi? *Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 35, 181-190. <http://www.turkbilig.com/pdf/201835-556.pdf>

Karasar, Niyazi. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.

Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 4(45), 279-290. <https://doi.org/10.9761/JASSS3411>

Özüdoğru, M. ve Dilman, H. (2014). *Anadil edinimi ve yabancı dil öğrenim kuramları*. Anı Yayıncılık.

Patton, Q. M. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir çev.) Pegem Akademi Yayıncılık.

Peçenek, D. (2014). İkinci dil edinimi (araştırması) ve yönlendirilen ikinci dil edinimi alanlarına genel bir bakış. *Dil Dergisi*, 164, 5-25. https://doi.org/10.1501/Dilder_0000000208

Tokdemir, A. (1999). Anadil ve ikinci dil. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(13), 21-24. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sefad/issue/16474/171940>

Türkmen, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479. <https://doi.org/10.7884/teke.4254>

Uçak, S. (2016). Dil öğrenimi ve edinimi üzerine bir tartışma. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 1(1), 65-80.